Ezanlar Arşivimi İnternetten Dinle

1.1. Ezan

Ezan kelimesi sözlükte; bildirmek, duyurmak, çağrıda bulunmak, ilan etmek anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ezan, farz namazların vaktinin girdiğini bildirmek için okunan belli sözlere denir. Ezan okuyan kimseye müezzin denir.

Namaz, Mekke döneminde farz kılınmış ezan ise hicrî birinci yıldan itibaren okunmaya başlanmıştır. Medine'ye hicretten sonra Mescid-i Nebi'nin inşası tamamlanınca düzenli bir şekilde cemaatle namaz kılınmaya başlanmıştır. Peygamberimiz, namaz vakitlerinin nasıl duyurulacağı konusunda arkadaşlarıyla istişare etti. Bu esnada vahiyle Resulullah'a (s.a.v.) ve sayıları yirmiye kadar ulaşan sahabiye de rüyalarında bugünkü ezanın şekli öğretilmiştir. İlk ezan, Bilal (r.a.) tarafından sabah namazında yüksekçe bir evin damında okunarak uygulamaya konulmuştur.

Ezan; Kur'an, sünnet ve icma ile sabittir. Kur'an'daki **"Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında..."**[1] ayetindeki çağrıdan kasıt ezandır. Peygamberimiz *"İnsanlar ezan okumanın ve namazda ilk safta bulunmanın sevabını bilselerdi, sonra bunları yapabilmek için kur'a çekmek zorunda kalsalardı, mutlaka kura çekerlerdi."*[2] buyurmuştur.

İslam'ın en önemli şiarlarından sayılan ezanı ve kâmeti bir bölge halkının tamamen terk etmesi doğru değildir. Ezan, bir beldede İslam varlığının sembolüdür. Dünyanın her yerinde ezan, Peygamberimizin öğrettiği şekilde Arapça olarak okunur. Ezan ile topluma namaz vakitleri bildirilmiş ve İslam dininin en yüce esasları cihana ilan edilmiş olur.

Sabah ezanında diğer vakit ezanlarından farklı olarak ezanda «حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ» sözünden sonra «اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ» sözü eklenir. Ve iki defa tekrar edilir.

BİLGİ KUTUSU

Ezanın Sözleri

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ
اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ
اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ
اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
(اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ)
(اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ)
اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ
لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

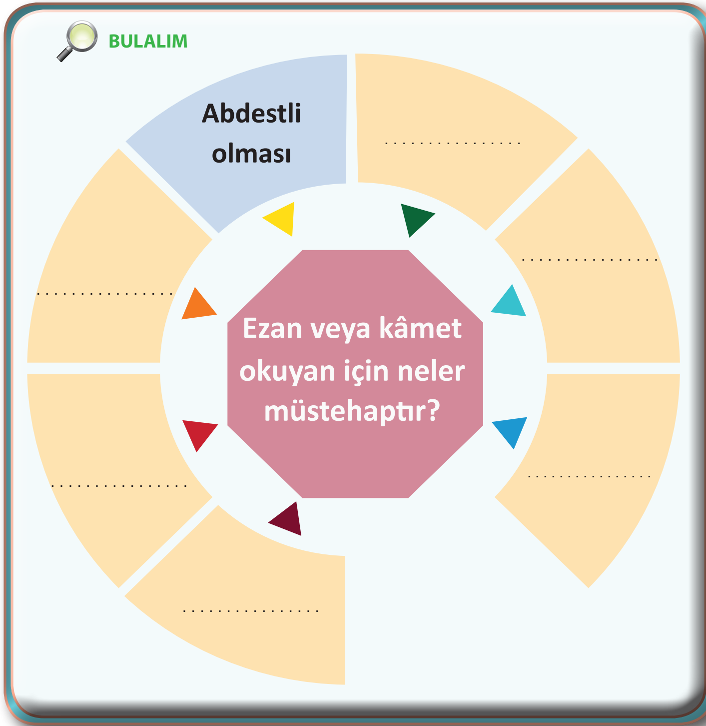
1 Cuma suresi, 9. ayet.
2 Buhârî, Ezan, 9.

Kâmet kelimesi sözlükte 'ayağa kalkmak, durmak, düzgün ve itidal üzere olmak' gibi anlamlara gelir. Kâmet, farz namaza başlanacağını bildirir. Kâmetin lafızları aynen ezan gibi olup ilave olarak «حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ» cümlesinden sonra «قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ» cümlesi eklenir. Ezan yavaş yavaş, kâmet ise biraz daha seri bir şekilde okunur.

Kâmet, tek başına veya cemaatle namaz kılarken namazın farzından önce okunur. Her farz namazdan önce kâmet getirmek erkeklere sünnettir. Müezzin kâmet getirdiği takdirde cemaatin kâmet getirmesi gerekmez. Farz namazların kazasını kılarken de kâmet getirmek sünnettir.

Namaz için ezan okuyan ve kâmet getiren kimseye müezzin denir.[3] İslam Tarihinde ilk müezzin Bilal Habeşî'dir. Müezzinlik görevinin önemi ve faziletiyle ilgili olarak Peygamberimiz bir hadisinde şöyle buyurmuştur: *"Müezzinler, kıyamet günü insanların en uzun boylu olanlarıdır."*[4] Bu yüzden Müslümanlar müezzinliğe özel bir önem verir. Camilerde müezzinlik kadrosu vardır. Görevli müezzinlerin güzel sesli olması, dinî musiki ve fıkıh bilgisi gibi konularda yetkin olması da beklenir.

Müezzinin ezan okurken abdestli olması, yüksek yerde, ayakta ve kıbleye dönük bir şekilde yüksek sesle okuması, okurken şehadet parmaklarını kulak deliğine veya üstüne koyarak okuması, *"Hayye ale's-salâh"* derken yüzü sağa, *"Hayye ale'l-felâh"* derken sola çevirmesi, ezan bitimine kadar başka kelam konuşmaması, dikkatli, samimiyetle, doğru ve yavaş yavaş okuması müstehaptır.[5]

ARAŞTIRALIM

Peygamberimizin ilk müezzini kimdir? Bu sahabinin hayatını araştırınız.

Minareler ezanı duyurmak için yapılmış yapılardır.

ARAŞTIRALIM

Ezan okunmadan cemaatle kılınan namazlar var mıdır? Araştırınız.

3 bk. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 256.
4 Müslim, Salat, 8.
5 bk. Ebû Dâvûd, Salât 28; Tirmizî, Salât 143.

EK: ÇALIŞMA SAYFASI

Müezzinin ezanı okurken;

- Abdestli olması, ezan bitimine kadar başka kelam konuşmaması müstehaptır.
- Yüksek yerde, ayakta ve kıbleye dönük olması müstehaptır.
- Dikkatli, samimiyetle, doğru ve yavaş yavaş okuması müstehaptır.
- Yüksek sesle okuması müstehaptır.
- Şehadet parmaklarını kulak deliğine veya üstüne koyarak okuması müstehaptır.
- "Hayye ale's-salâh" derken yüzü sağa, "Hayye ale'l-felâh" derken sola çevirmesi müstehaptır.
- Ezan bitimine kadar başka kelam konuşmaması müstehaptır.

https://dogm.meb.gov.tr/ http://dkab.meb.gov.tr/

- Ezanı işiten kimselerin susup dinlemesi ve ezana icabet etmesi müstehaptır.
- Birkaç camiden ezan okunursa ezanlardan sadece ilkine icabet edilmelidir.
- Ezan bitince Peygamberimize salat ve selam getirilmesi sonra da ezan duasının okunması müstehaptır.

https://dogm.meb.gov.tr/ http://dkab.meb.gov.tr/

TARTIŞALIM

Ezan olmasaydı namaza nasıl davet yapılırdı? Sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

Ezan okuyanın kâmet getirmesi, kâmet getirirken de aynı şekilde kıbleye dönerek, ayakta, cemaatin duyacağı bir ses tonuyla ve ezana göre daha seri okuması müstehaptır. Hanefi mezhebine göre kâmet lafızları da ezan lafızları gibi çift okunur ancak seri bir şekilde söylenir. Şâfii ve Hanbeli mezheplerine göre ise kâmet lafızları birer kez söylenir, «قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ» sözü ve tekbirler ise çift söylenir.

Ezanı işiten kimselerin susup dinlemesi ve ezana icabet etmesi müstehaptır. İlim öğrenen ve öğretenler ile Kur'an okuyanlar ezana icâbet etmeyebilirler, ancak ezanı dinlemesi daha efdaldir. Peygamberimiz ezana icabet etmemizi öğütlemiştir.[6] Bunun için müezzinin okuduğu cümleler aynen tekrar edilir. Sadece *"Hayye ale's-salah"* ve *"Hayye ale'l-felâh"* sözleri okununca, *"Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh"* denir. Sabah ezanında *"es-salatü hayrun mine'n-nevm"* okununca da *"sadakte ve berirte"* denir.

DÜŞÜNELİM

﴿ إِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْل۪يمًا ﴾

"Şüphesiz Allah ve melekleri Nebi'ye salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin, selam edin."

(Ahzâb suresi, 48. ayet)

Bu ayet ne zaman okunur? Bu ayeti duyunca ne yapmalıyız? Melekler gibi salat etmek nasıl olur? Bu konuda düşünelim.

Birkaç camiden ezan okunursa ezanlardan sadece ilkine icabet edilir. Ezan bitince Peygamberimize salat ve selam getirilmesi sonra da ezan duasının okunması müstehabtır. Çünkü Allah Resulü (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Ezânı duyduğunuz zaman siz de aynen müezzinin söylediklerini tekrar edin! Sonra bana salat ve selam getirin! Çünkü her kim bana bir kere salavat getirirse Allah buna karşılık on salavat (rahmet) eder. Benim için vesîleyi isteyin. Vesîle, cennette öyle büyük bir derecedir ki, ancak Allah onu kullarından birine verecektir. İşte ben, o kul olmayı temenni ederim. Kim de benim için Allah'tan vesîle dilerse artık ona şefaatim gerekli olur."*[7]

ÖĞRENELİM

Ezan Duası

« اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّآمَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَٓائِمَةِ اٰتِ مُحَمَّدًا الْوَس۪يلَةَ وَالْفَض۪يلَةَ
وَالدَّرَجَةَ الرَّف۪يعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذ۪ى وَعَدْتَهُ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْم۪يعَادَ »

"Ey şu eksiksiz davetin ve kılınacak namazın Rabbi Allahım! Muhammed'e Vesîle'yi, yüksek derece ve fazileti ver. Onu, kendisine vaadettiğin Makâm-ı Mahmûd'a ulaştır, Muhakkak ki sen vaadinden dönmezsin."

(bk. Buhârî, Ezan, 8; Ebû Dâvud, Salat, 28)

6 bk. Müslim Salat, 12.
7 Müslim, Salat, 11.